

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

53 Jncorrigibilu[m]. Nole. Corripie[n]te[m] nolle audire: no[n] exaudire:
no[n] p[er]seruerare: odire: resistere v[er]bis: resistere factis: ad
resistendu[m] inducere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Inuidorum

us noster dat p nullo: qz nihil iucūditatis inde reportat: solū cruciatū
z anmi. Sed nedū anmi/sz corpis turpitudinē inde reportat: ita vt
etiā si nulle alie noie adessent/his corpis nolis cognosci possent: in octi
lis/labijs/vultu/ore/dētibz/z toto corpe. Ecce in oculis rozu? aspect?
nisi qz recta acies/vult?
minaz/pallos in facie z ore: in labijs tremoz/stri
dor in dētibz/z rubigis liuoz: in lingua vba rabida z esrenata z suffu
sa veneno. Risus abest ois nisi que fecere dolores. In toto corpe mas
cies: pectora felle virēt. Sono nō fruit zē. vt pulebze describit Qui:
Et qz miseras z hoz fatuoz turpitudines enumeraret: deficeret nā
miz me pus tps qz māteria. Ipi sunt plane mirabiles fatu: de cande
lis sibi oculos eruit/vñ illuminari deberēt. Opa primi sunt vclut cā
dele/lucē boni exēpli pbētes. Melij sunt q lucernā nisi extinctā videre
nō poterāt. Noctue sunt lucē bonoz opez odiētes/z tenebras maloz
opez amātes. De pfectu alioz deficiūt: de melioratōe deteriorant: ali
ena leticia ptabescūt: infelix fit de aliena felicitate: de pinguedine alioz
marcescit. Colligūt de vitibz spinas/z de tribulis sic?. Forsitan ex
diabolo sūt patre eoz. Utiqz. Nam inuidia diaboli mors intrauit in
orbē terraz: imitant at eum q sunt ex patre illi. Sap. ij. Ecōtra: Spī
rit? dñi repleuit orbē terraz: z h qd p̄tinet oia sciam bz vocis. Uere
discipuli diaboli. In h cognoscēt qz discipuli mei estis/si dilexeritis in
uicē/sicut ego dilexi vos. Ecōtra discipuli diaboli/si inuicē inuiderit
z oderitis. Hi p̄cipiū hnt cū demone suo magistro: sp̄ales amici di
aboli/cū q hnt idē velle z nolle/lucē z damnū. Et quō ab hac tur
pi diabolicaqz stulticia absoluerit inuidia: Unico medico. s. chiana
amicitia/h amore spūsscti/h igne ille ignis extinguit. Dilige deū/dilige
primū/dilige te: z inuidiā vicisti. Unico vbo dicere possim: nō quere
tuā glām/z nemi inuidebis: sed lati? dico. Dilige deū z qre glām
eius: z nō tuā. Q, si tuā glām q̄rere vis/q̄re glām eternā: in qua p̄tici
pium alioz tibi eam non minorabit. Dilige secūdo primū: z tūc nō
tristaberis/sed gaudebis de suo bono: qz eternū erit. Exemplū de mer
catozibz socis/q vicissim gaudēt de lucro. Dilige teipm z p̄sidera stes
rilitatē z amaritudinē inuidie: q nullus fructus/sed solū dānū tibi re
sultabit inde. Hoc modo ignis ille grecus extinguit: q sola arena z ace
to dē extingui. Ardet inuidia in aquis grāz: adhibe arenā: cogita in
fructuositatē eius: z q inuidendo nulli inuidere poteris scrofulā: z est
arena. Cogita z amaritudinē q sequit z comitat inuidiam: z est accē
rum. Illa iunge/z cū affectu recogita: z extingues ignem hūc grecum.
Rogemus deum.

Dñica in octaua Pentecostes. x. Junij:

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. i. Evangelium,

Quinquagesima turba stultorum est incorrigibilium (Unstraffbar narren/strafflos) Q, amare disciplinam prudentum sit/z p p[ro]varium stultorum eadem odire: multe sunt auctoritates. P[ro]nt aut[em] dinosci no[n] is septem: q[ui] tres in p[re]sentia: reliq[ue] cras. Prima hora sexta mane ad penitentes/ eo q[uod] festu[m] sit festi D[omi]ni declaras bo. Prima est: correptionem nolle audire. Secunda: audire/ sed no[n] exaudire. Tertia: audire/ sed no[n] p[ro]secrere. Quarta: corripientem odire. Quinta: eundem p[er] v[er]ba p[ro]meliosa/ detractoria z diffamatoria maculare. Sexta: factis ei resistere. Septima: alios ad resistendum cohortari.

Prima inq[ui] nola e[st] correptionem nolle audire. S[un]t q[ui] nullam audire vult l[ite]r correptionem: cu[m] ut ad p[re]dicat[i]o[n]em vadat exhortant/ mouet capita q[ui] tientes nolam. Nolo nolo inq[ui]. Et cur ita o fatue: cur no[n] vis audire correptionem in p[re]dicat[i]o[n]e? Vultis videre cur fugiat p[re]dicat[i]o[n]em: no[n] em[im] simili causa o[mn]es ad h[oc] mouent. Veni ad p[re]dicat[i]o[n]em: aut dic q[uod] te mouet?

No[n] vadat: q[ui] timet ne faciat tibi p[re]sentiam nouam de his q[ui] iam ignoro: q[ui] si tunc tutior sis cu[m] ignoras peccas. Erras frater: etia[m] ip[s]a ignorantia q[ui] affectata in p[re]sentia tibi reputat. Surge vade ad sermonem: s[ed] q[ui]tis capitis tui nolas. Nolo nolo inq[ui]. Et cur ita: q[ui] nequa[m] est q[ui] p[re]dicat/ mal[us]. Dic si te de carcere ess[et] erutus/ obijceres ne sibi h[oc] vsq[ue] adeo ut ei[us] suasionibus no[n] pareres aut audire recusares? No[n] inq[ui]. Et ecce te de carcere inferni z p[er]to[r]u[m] eruere conat[ur]. Nolo venire: al[iter] scio q[uod] b[on]ifacere de bea. Tu q[ui]s aliu[m] a p[re]dicat[i]o[n]e audienda vult impedire/ d[icit]r: B[on]i agas z b[on]i habeas: q[uod] amplius optet facere: Sed ridiculu[m] est p[ro]pter hanc r[ati]o[n]em verbum dei relinq[ui]re. Sile de volente comedere/ mercari/ medicinam corpus habere/ p[ro]positu[m] no[n] non exequere. Sed esto scias/ no[n] t[ame]n facis: eundem q[ui] tibi est ad eum locu[m] vbi exhortaris ad faciendu[m] ea q[ui] nosti z nodum fecisti.

Retrahit eos societas. Sic p[ro]p[ter]s cecum clamant[ur]: sic Euam audiuit Adā in voce sua: q[ui] fuit impedit[us] ab audit[i]o[n]e vbi dei: z perijt vna cum toto humano g[en]e. Retrahit occupatio. S[ed] nulla occupatio te retrahit a vanitatibus/ a cibo zc. Propter loci distantiam. S[ed] no[n] sic reginam Saba/ q[ui] venit de finibus terre. Propter ruditate[m]: q[ui] dicit se no[n] intelligere sermones/ z nihil inde deportare. Noli h[oc] p[re]edere: h[oc] deporta q[uod] legit mulier illa deportasse: q[ui] p[ro]p[ter] h[oc] cu[m] rediret de sermone/ z magistro cuida[m] obuia[er]it: inq[ui]sita ab eode[m] v[er]o veniret: z q[uod] ei diceret aliq[uod] bonu[m] v[er]bu[m] q[uod] in sermone audierat: r[es]pondit se nescire: sed b[on]i inq[ui]t scio/ q[uod] q[ui] diu vixero plus de u[er]o diligam z p[re]sentia[m] detestabor. Notabile plane v[er]bu[m]: et no[n] p[ro]p[ter] fructu[m] que[m] p[ro]sequuta fuerat de sermone. Tu discite ut h[oc] semp[er] retineas: z satis est etia[m] si nihil aliud de v[er]bo sermone reportares. Propter obstinat[i]o[n]em. No[n] dimittat inq[ui]s p[re]sentia[m]: z q[uod] igit[ur] facia[m] in sermone. Noli ob h[oc] negligere correptionem: multi obstinati vadu[n]t/ z reditu[m] p[ro]p[ter] punctu[m]. In actibus ap[osto]loru[m] d[icit]r: q[uod] cecidit sp[irit]us sup[er] o[mn]es q[ui] audiebant v[er]bum dei. Ecce nola p[ro]p[ter] h[oc] ex summa p[re]dicam. A. xxvj. v[er]bo/ audire.

Incorrigibilium

Secunda nola est: corripientem audire/s; non exaudire. Sunt qui audiunt/sed non exaudiunt corripientem. Qualis fuit is de quo dicitur apud comicum: Surdo fabulam narras. Ipsi sunt de quibus Salomon Prover. xxvij. Si contuderis stultum in pala quasi prifanas desuper feriente pilo/ non auferet stulticia eius. Et cur ita: quia a deo despecti: quem deus desperit/nullus hominum corripit. Ipsi indurati ex malicia iam non ignorantia aut passione/sed electa malitia ex habitu peccant.

Tertia: exaudire/s; non perseuerare. Sunt qui audiunt et pungunt/s; mox redeunt in antiquam siluam in idipsum. Loquitur de his Ecclesi. xxij. Qui docet fatuum quasi qui glutinat testam. Nimirum: quia ille frustra terit operam: nam mox redit in fragmenta. Siles autem: qui cum quo baculo percutit/dividit/s; mox redit et efficit integra quibus prius fuit. Sic tales contra correptionis tacti dividunt corde perituro/sed mox ut lac coagulans/ sicut in David: non perseuerant in proposito: contra illud Hier. xij. In disciplina perseuerate. Perseuerate in disciplina fratres: moueat vos uehemens illa sanctorum ad disciplinam tenendam exhortatio. Clamat Salomon puer. iij. Tene disciplinam et ne dimittas eam. Clamat per eum David: Apprehendite disciplinam. Et cur ita o David: Neque irascatur dominus et percussio de via iusta. Ne abijcias contra disciplinam/ ne tibi ut Moysi in colubis peruerat. Tenuit contra Moyses: cum quod percussisset eam/ quia ista est in colubis: cum autem resumpsisset/ in contra coluber conuersus est. Et tu apprehende contra correctionis/ et tene: neque pericias/ aliter contretur in serpentes infernalium poenarum. Ecce nola tertiam: reliqua crastina dicemus. Rogemus.

Feria. ij. xi. Junij. Festo Onofrij: ad penitentem/ hora. vij. mane.

Stultorum infinitus est numerus. Ecclesi. j. Euangelium:

De sancti Onofrij privilegio quod a domino impetrauit.

Quarta nola est: odire correctionem. Sunt qui non sunt contenti de his qui non audiunt nec exaudiunt et cetera. nisi etiam odio contra correctionem moueant. Prouenit his plerumque ex acedia: sicut declarat beatus Iohannes. ij. de vitibus acediae: quem vide. Erant de horum numero iudei/ qui habebant eos corripientem odierat. ait dominus discipulis in cena: Si vos odistis/ me potestis uobis odio habuerunt. Et ad fratres suos ait: Mundus uos non potest odisse/ me autem odio habet quia ostendo uis/ quia opera eorum mala sunt. Quanta quanto haec fatuitas/ odire speculum quia ostendit tibi maculam faciei tuae: quod aliud est corrector quam speculum monstrans tibi faciei aie tuae maculam: cur non potest maculam abstergis/ et de speculo quia tibi indicauit gaudes/ et correctorem amas. Eum odis qui te amat et signa amoris ostendit: Pater filium quem diligit corripit. Hebraei. xij. Diabolici plane hi mores sunt. Qui odit correctionem/ vestigium est peccatoris. Ecclesi. xij. Peccator anthonomastice diabolus est: cui incorrigibilis filius est valde/ sicut vestigium pedi. Sed nunquam impune non profecto.

Numiz q̄ odit correctōem/minuet̄ vita. *Ecc̄i. xix.* Vita triplici. s. natū
re/gratie z gle. Signū mortis est/qñ eger ex medicina deteriorat̄. Sic
in moribz: Qui increpatōes odit moriet̄: *Prouerbior. xv.*

Quinta nola est: v̄bis resistere corrigēti. Usq̄ adeo q̄dā infecti sūt
p̄tra correptōrē/vt nō sint cordis odio p̄tenti: sed cuomāt q̄ corde p̄ces
perūt p̄ v̄ba vel excusatoria vel detractōna vel impropatoria. Quidā
dum corripiunt̄/mox v̄bo excusatōis resistūt: z correctōnem a se abis
gunt: instar Ade culpā in *Eua* z *Eue* in scerpētem retorq̄ntiū. Alij nō
p̄tenti excusatōibz prūūt in morisus detractōnū: vt canes manū bñfi
ci aliqñ mordētes: sicut z frenetici. Alij peiores etiā in faciem p̄tumeli
as spuūt z exprobratōes. Nec oīa exptus est *Ch̄s dñs* a iudeis: sicut
p̄t̄z in decursu euāgelij. Visi sunt mihi tales nō dissiles heritio: q̄ ta
ctus mox se inuoluit faciēq̄z iucūdā abscondit: z ex oīni pte se armat: ses
tas z spinas cū teneret dep̄llas tactu suauissimas/erigit z pūgit. Sūt
q̄ dulces hūt z suauissimas facies iucūdas z ridētes: z admodū sunt
tractabiles: at vbi aliqd̄ correptōis insonuerit/mox faciē corrugāt z cō
trahūt instar heritiū: abscondūt p̄ excusatōem/delicta/sup̄ qb̄z corripit
unt̄. Adam vbi escur te abscondisti: *Ecc̄e heritiū*: sic illi ingemināt ex
cusatōes z in alios trāsferūt: q̄ si correptōem p̄tinuaueris/p̄tra te ins
furgēt p̄uctōibz nedū occultis p̄ detractōem/sz etiā in faciē tuā p̄ p̄tus
melias z exprobratōem. Experieris id vez esse qd̄ *Sapiēs d̄t Ecc̄i. ix.*
Qui arguit ipiū/sibi maculā gñat. z illd̄ qd̄ *Salō. d̄t Ecc̄s. x.* *Qui dis
sipat sepē/mordebit eū coluber.* *O sepes maledictay* p̄suetudinū/quā
extruxit diabol⁹ postq̄z multos detinet captiuos sub securitate: adhis
be manū z dissipēs hāc sepem: z inferas de medio z libertati restituas
aias: senties colubz delitescētē/mordētē in linguis eoz q̄s corrigere
z ad normā v̄e obseruātie redigere nitris.

Sexta nola: repugnare etiā factis. Nō sistit malitia in v̄boz repu
gnantia/sed etiā in facta se armat. *Ecc̄e Ch̄m dñm* nedū corde odies
bāt z v̄bo mordebāt: sz etiā vsq̄ ad crucē z mortē eum p̄sequant̄/vt eū
ptererēt z de terra p̄sus delerēt. Sic sic cheu repiunt̄ hodie q̄ facto
oīni bonestati repugnāt: iudeoz imitatores/q̄ suos pios correptōes
etiā vsq̄ ad mortē p̄sequūt̄. Audite rē horredā. b. *Bñdict⁹* cū ess; ma
gni nois z in eremo habitaret: abbas cuiusdā p̄gregatōis cū mortuus
ess; istātissime b. *Bñdictū* rogabāt vt eoz fieret abbas/putātes se tūc
btōs esse si *Bñdictū* in abbate haberēt. Renuit diu/dicēs suos mores
eis minime p̄gruere: tādē vict⁹ curā eoz suscepit: z eos ad obseruātiā
regle arti⁹ rededit: q̄ facto/ipi ducti p̄niā/administrabāt ei poculū ve
neno malo infectū: qd̄ cū signo crucis suo solito more signass; ruptū ē
vitz acsi lapide fuiss; p̄cussū. Illico surrexit b. *Bñdict⁹* z sereno vul
tu ait: *Parcat vobis op̄s de⁹/qd̄ facere voluistis fr̄es: nōne dixi vo
bis/qz mores mei vobis nō p̄gruerēt.* Sicq̄z abiit in desertū. z inibi mā
U

Medicorum

fit. Qui tales sunt in congregatōe/nescio cui apti^o assimilare possim q̄
eqs stataris: q̄ calcitrāt z p̄siliūt cū iūcti fuerint q̄dirige: alios eqs im
pediūt a trabēdo/calcitrāt z offendūt aurigā: necesse est vt amoueant z
redigant in stabulū solitarij/ne impediāt alios: aut supponat eis ignis
ad cui^o vstionē aliqui p̄cedūt. Talis p̄sona calcitrās p̄tra p̄ceptū supio
ris volētis eā dirigere in vitā eternā/dz puniri p̄ suppositōem ignis ali
cui^o pene: qd̄ si nō curauerit/amoueat de cōitate: recludat in stabuluz
carceris/ne sit alijs impedimēto: q̄ si neqz inde emēdabit/tñ nō impe
diat alios. Veniet dies q̄ ad suppoem alterius ignis clamabit/z nō ex
audiet: p̄gredi vellet z nō p̄mittat. Talis equ^o recalcitrās erat diues i
inferno: q̄ ad calcar vlcēz pungētū ad elemosynā p̄itari nō potuit: po
stea tñ ad ignē sibi suppositū ad eūdū parat^o erat/sz nō potuit: qz mas
gnū cabos interpositū erat. Sz volebat Lazary ad frēs suos mitti:
clamabat: Crucior in hac flāma. Sic sic mali eq̄: eq̄ autē boni z nobis
les etiā ad vmbriā v̄ge p̄cedūt: m̄ ali v̄o (vt dicit) etiā p̄tra aurigā recal
citrāt. Sensit nedū b. B̄ndict^o h̄mōi eqs in sua congregatōe/sz etiā chri
stus dñs: Leuabit p̄tra me calcancū q̄ mecū tingit in parapsidem. Ju
dā notauit: q̄ v̄tqz calcaneū instar eq̄ p̄tra dñm leuauit/z eundē vsqz
ad mortē p̄cussit. Ele vt eqs talibz/q̄ in congregatōibz existēs impedi
unt in p̄gressu spūaliū exercitiōz. Numqz eq̄ eoz caro z nō spūs: aiaz
les q̄ spūs dei sunt nō capiētes: quoz maior timo numer^o est hac mis
sera n̄ra tēpestare: in q̄s fines seculoz deuenerunt.

Z Septima nola: etiā alios ad resistētiā iducere. Cōtra correctōem se
se vt squame pisciū p̄p̄mūt. vide Grego. sup Job. Siles porcis: q̄ruz
vnū dū pastor tetigerit p̄p̄ vtilitatē aut necitatē porci/clamareqz eun
dē fecerit: mor oēs p̄currūt z in pastore irruūt. Hi sunt instar sese cō
plecentiū z tāgētes se p̄gētū. Hi siles demoniaco h̄nte legionē: qui
ferreis etiā catenis teneri nō potuit: z petierunt mitti in porcos. Ubi
rot demoniace sunt mētes p̄state in vnū: oēs catenas obediētie rūpūt
petūt mitti in porcos/porcinā. s. vitā/vt possint indulgere voluptatis
bus. Hi puluis sunt Moysi: quē cū v̄ga tāgeret/puersus est oīs pul
uis in cinifes: z cū p̄lat^o tāgit puluerē/aliquis. s. p̄uersos p̄ v̄gā correcti
onis/mor aliū in culices p̄gētōis p̄uertunt. Quid in sūma p̄di. dictōe
coerctio. Nō sic boni: hi gaudēt z exultāt q̄ corripit merent.

Feria. v. Corporis Christi. xiiij. Junij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. i. Euangelium.

Quinquagesima quarta turba stultoz est medicoz (Artzet
narren) Medic^o d̄r is q̄ intēdit corpibz sanādis. Et dicunt
mechanici s̄m Hugo. in didal. z Fran. Petrar. Dicit autē
grece Jater: unde archiater quasi p̄nceps medicoz. Inde in
vulgari theutonico appellat^o (artze) Sicqz nostz vulgare ex greco est.